

УДК 336.717.3:330.567.28

Олена Тарасенко

**ІДЕНТИФІКАЦІЯ СУТНОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ПОВЕДІНКИ
ДОМОГОСПОДАРСТВ**

Елена Тарасенко

**ИДЕНТИФИКАЦИЯ СУЩНОСТИ ДЕПОЗИТНОГО ПОВЕДЕНИЯ
ДОМОХОЗЯЙСТВ**

Olena Tarasenko

IDENTIFICATION OF ESSENCE THE DEPOSIT CONDUCT OF HOUSEHOLD

У статті проведено наукове дослідження з метою ідентифікації сутності категорії «депозитна поведінка домогосподарства». Зокрема пізнання цієї категорії реалізовано через синтез наукових концепцій тлумачення таких дефініцій, як «депозит» та «поведінка». Для цього було проаналізовано інші трактування цих категорій та обґрунтовано авторське бачення щодо визначення їх природи.

Ключові слова: депозит; депозитна операція; депозитна установа; поведінка; економічний суб'єкт; депозитна поведінка; домогосподарство; депозитна поведінка домогосподарства.

Табл.: 2. Бібл.: 25.

В статье проведено научное исследование с целью идентификации сущности категории «депозитное поведение домохозяйства». В частности познание этой категории реализовано через синтез научных концепций толкования таких дефиниций, как «депозит» и «поведение». Для этого были проанализированы другие трактовки этих категорий и обосновано авторское определение их природы.

Ключевые слова: депозит; депозитная операция; депозитное учреждение; поведение; экономический субъект; депозитное поведение; домохозяйство; депозитное поведение домохозяйства.

Табл.: 2. Библ.: 25.

In this article, a scientific study was carried out to identify the essence of the category, the “depository behavior of the household”. In particular, the cognition of this category is realized through the synthesis of scientific concepts of the interpretation of such definitions, “deposit” and “behavior”. For this, other interpretations of these categories were analyzed and justified Author's definition of their nature.

Key words: deposit; deposit operation; depository institution; behavior; economic entity; depository behavior; household; depository behavior of the household.

Табл.: 2. Bibl.: 25.

JEL Classification: D19, G21

Постановка проблеми. Розвиток сучасної економіки важко уявити без ефективного функціонування ринку фінансових послуг та, зокрема, його окремого компонента – депозитного ринку. Саме у межах останнього різні за своєю природою економічні суб'єкти мають можливість отримувати додатковий дохід від тимчасово вільних власних фінансових ресурсів. Функціонування депозитного ринку є дуже важливим у будь-якій країні з позиції забезпечення загалом стабільного та ефективно діючого фінансового ринку, оскільки у межах саме такого ринку формуються обсяги фінансових ресурсів, які згодом через систему фінансового посередництва перетворюються на кредитні та інвестиційні ресурси.

Важко уявити у сучасних економічних реаліях функціонування національного господарства без існування депозитного ринку. У таких умовах всі економічні суб'єкти зобов'язані надавати свої кошти виключно кінцевим їх отримувачам на різні потреби, не використовуючи послуги фінансових установ. Історичний шлях зародження та розвитку фінансових відносин та, зокрема, фінансових посередників, лише підтверджує той факт, що така ситуація може існувати, але в суспільствах, яким не притаманний високий рівень розвитку та освіченості. У більшості випадків така ситуація існувала лише у первіснообщинному суспільстві. Навіть у державах Стародавнього Сходу та Античної Греції і Риму вже існували прообрази сучасних фінансових установ, які надавали депозитні послуги клієнтам. Саме тому питання розвитку депозитного ринку у країні є дуже важливими, оскільки безпосередньо впливають на створення фінансової бази функціонування економічних відносин, їх активізації, що у підсумку і сприяє соціально-економічному розвитку суспільства. Існування депозитного ринку є об'єктивним

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

явищем, що лише підкреслює важливість формування у державі таких умов його розвитку, які б дозволяли залучати якомога більші обсяги фінансових ресурсів різних економічних суб'єктів та перетворювати їх на стабільний ресурс розвитку.

Депозитний ринок як окремий об'єкт дослідження є за своєю природою макроекономічною системою, у межах якої взаємодіють економічні суб'єкти, що є носіями різних інтересів, які вони намагаються задовольнити на цьому ринку. Саме тому питання пізнання особливостей функціонування окремих суб'єктів на цьому ринку є також цікавими та важливим з позиції пізнання окресленого ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку депозитного ринку на сьогодні досліджувалися у роботах багатьох учених, до числа яких вато віднести таких: О. В. Абакуменко, О. І. Антонюк, М. М. Буднік, Т. А. Васильєва, К. О. Дмитрусенко, С. М. Еш, Ю. М. Коваленко, О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, В. С. Лук'янов, В. В. Михальський, О. К. Никитенко, І. Химич, І. О. Школьник та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні напрацювання вчених у сфері пізнання закономірностей функціонування та передумов розвитку депозитного ринку, досить фрагментарними є дослідження сутності депозитної поведінки, опис її видів та особливостей формування і функціонування у межах системи економічних відносин. Саме це обумовлює необхідність проведення додаткових наукових досліджень у цій сфері.

Мета статті. Метою статті є визначення сутності депозитної поведінки домогосподарств.

Виклад основного матеріалу. Отже, важливість вивчення особливостей розвитку депозитного ринку не викликає жодних сумнівів, що обумовлює необхідність пізнання окремих аспектів вивчення цього ринку. До таких складових частин процесу дослідження зазначеного ринку можна віднести аналіз специфічних рис діяльності окремих економічних суб'єктів у межах депозитного ринку. Основними суб'єктами у переважній більшості випадків виступають домогосподарства, суб'єкти господарювання, у т. ч. різні фінансові установи, державні органи влади.

Особливу увагу привертають питання пізнання особливостей функціонування домогосподарств на депозитному ринку, тобто вивчення їх поведінки з метою розробки заходів її корекції для максимального залучення цих суб'єктів до процесів обігу фінансових ресурсів у межах економічної системи. Домогосподарства на сьогодні є одними з основних джерел формування тимчасово вільних фінансових ресурсів взагалі на фінансовому ринку держави. Саме тому в більшості розвинутих країн питанням належного регулювання взаємодії фінансових посередників та домогосподарств відводиться важлива увага. Здатність фізичних осіб до панічних вчинків та одночасному вилученню грошових коштів з рахунків фінансових установ є значною загрозою функціонуванню не лише депозитного ринку, але і всієї фінансової системи країни. Зазначене обумовлює доцільність дослідження сутності депозитної поведінки домогосподарств з метою наукового обґрунтування її природи та закономірностей зародження і розвитку.

Вивчати сутність депозитної поведінки, на наше переконання, варто з дослідження окремих економічних категорій, до складу яких варто віднести такі: «депозит», «поведінка» та «домогосподарство», що у підсумку дозволить сформулювати авторський підхід до трактування зазначеної категорії.

Отже, спочатку розглянемо сутність депозиту як фінансової та економічної категорії. Зауважимо, що існування депозиту та відповідно депозитних відносин обумовлюється у переважній більшості випадків двома об'єктивними обставинами: для власників коштів – це бажання отримати додатковий дохід за рахунок надання власних ресурсів у користування іншим економічним суб'єктам (у деяких випадках власники

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

також надають кошти у користування для забезпечення їх збереження і т. ін.); для позичальників коштів – бажання отримати додатковий дохід на різниці між вартістю залучення коштів та їх вартістю, яка формувалася у результаті подальшого використання таких коштів. Фактично окреслені передумови є об'єктивними і постійно виконують роль стимулюючих чинників формування та розвитку депозитних операцій [20, с. 12].

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» зазначається вичерпно, що депозит – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [18]. Проте вже у Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» надається таке визначення: вклад – кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включаючи нараховані відсотки на такі кошти [19], що значно розширює вже межі депозиту як економічної категорії за рахунок вклучення до його змісту та сутності також депозитних та ощадних сертифікатів.

У табл. 1 наведено наукові підходи до тлумачення сутності категорії «депозит».

Таблиця 1

Наукові підходи до визначення дефініції «депозит»

Сутність дефініції	Автор, джерело
1	2
Депозит (вклад) - кошти, які надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із законодавством України, або нерезиденту на строк або на вимогу та під процент на умовах видачі на першу вимогу або повернення зі спливом встановленого строку [14]	Податковий кодекс України
Депозити утворюються за рахунок коштів у готівковій або у безготівковій формі, у гривнях або в іноземній валюті, що розміщені юридичними особами чи громадянами (клієнтами) на їх рахунках у банку на договірних засадах на певний строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства та умов договору [9]	Господарський кодекс України
Депозит (вклад) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [18]	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
Вклад - кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включаючи нараховані відсотки на такі кошти [19]	Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»
Вклад (депозит) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [16]	Положення Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами
Внесок (вклад) на депозитний рахунок - грошові кошти в готівковій або в безготівковій формі, внесені до кредитної спілки її членами на договірних умовах, на визначений строк або на вимогу та під процент на умовах видачі на першу вимогу або повернення зі спливом встановленого строку [17]	Правила здійснення депозитних операцій для кредитних спілок
Депозити – 1) грошові суми, внесені на зберігання у кредитні установи, за якими вкладникам виплачується певний процент. 2) цінні папери, внесені на зберігання у кредитні установи [8]	С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Закінчення табл. 1

1	2
Депозити – це грошові кошти, які внесені у банк клієнтами, зберігаються на їх рахунках і використовуються відповідно з укладеною угодою і банківським законодавством [13]	А. М. Герасимович, Т. В. Кривов'яз, О. А. Мазур
Депозиты - суммы денежных средств, которые субъекты депозитных операций вносят в банк и которые на определенное время оседают на счетах в банке в силу действующего порядка осуществления банковских операций [2]	И. Т. Балабанов
Вклад – це грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, у національній або іноземній валюті, що передані банку їх власникам, або третьою особою за дорученням та за рахунок власника для зберігання на певних умовах [21]	Р. І. Тиркало
Депозит (вклад) – це кошти внесені в комерційний банк клієнтами – фізичними чи юридичними особами, які зберігаються на їх рахунках і використовуються відповідно до режиму рахунку і банківського законодавства [12]	В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева

Джерело: систематизовано автором.

Таким чином, враховуючи сутність наведених наукових підходів до трактування депозиту, пропонуємо цю категорію розглядати як *обсяг грошових ресурсів, що перебувають у готівковій або безготівковій формі, у національній або в іноземній валюті, знаходяться у власності одного економічного суб'єкта, що передає ці кошти у тимчасове користування депозитній установі, яка має право приймати ці ресурси на зберігання, використовувати їх на власний розсуд на умовах поверненості, строковості, платності та своєчасності.*

Розглянемо сутність дефініції «поведінка». Зауважимо, що окреслений термін ввійшов у загальне використання економістів відносно нещодавно, оскільки поведінка як універсальна категорія завжди більше знаходилася у фокусі дослідження соціологів, психологів та політологів, а поведінкові аспекти функціонування економічних явищ досліджувалися виключно у межах економічної соціології. Однак останніми роками зростає кількість напрацювань учених-економістів у пізнанні особливостей поведінки різних економічних суб'єктів, що, крім соціологічної складової, у переважній більшості таких досліджень містить економічну компоненту, яка виражається у вивченні базових економічних явищ та впливу зміни окресленої поведінки на їх майбутній стан та розвиток.

У табл. 2 наведено наукові концепції трактування категорії «поведінка».

Таблиця 2

Наукові підходи до трактування сутності категорії «поведінка»

Визначення дефініції	Автори
Поведінка – це форма зв'язку, взаємодія організму з оточуючими умовами (і тварин, і людини з середовищем) [4, с. 35]	Є. В. Шорохова, М. І. Бобнева
Поведінка – термін, що охоплює дії, діяльність, реакції, руху, процеси, операції і т.д., тобто будь-яка реакція організму, що вимірюється [6, с. 195]	Н. В. Виничук
Поведінка - це процес взаємодії особистості із середовищем, опосередкований індивідуальними особливостями і внутрішньою активністю особистості, що має форму переважно зовнішніх дій і вчинків [5, с. 218]	О. М. Веретко
Поведінка – це сукупність актів дій та бездіяльності, що здійснюються людиною [10, с. 4]	К. Крилов
Поведінка – це окремі системи реакцій, які виробляє індивідуум щодо свого середовища [22, с. 271]	Джон Б. Уотсон
Поведінка – це дії людини, що оцінюються з погляду їх значущості [1, с. 16]	С. Ф. Анісімов
Поведінка – це вчинки, які можна спостерігати, дії індивідів, їхня певна послідовність, що так чи інакше зачіпають інтереси інших людей, груп, усього суспільства [11, с. 24]	А. В. Лякішева
Поведінка – це спроба з боку індивіда домогтися деякого стану справ – або здійснити перехід від одного стану справ в інший, або для підтримання існуючого стану в даний час [24, с. 148]	Реймонд М. Бергнер
Поведінка – це те, що людина робить, що можна спостерігати, виміряти, і повторити [25, с. 3]	С. Бікард, Д. Бікард
Поведінка – це сукупність дій, вчинків, скоєних індивідом в його взаємодії з навколишнім середовищем, опосередкованих зовнішньою (руховою) і внутрішньою (психічною) активністю [3, с. 247]	В. М. Блейхер, І. В. Крук

Джерело: систематизовано автором.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Отже, враховуючи наведені визначення сутності дефініції «поведінка» вважаємо за доцільне розглянути її природу у межах двох аспектів:

1) *статичного підходу* – за якого поведінку варто розглядати як зафіксовану у часі сукупність станів (результат множини дій) суб'єкта, реалізація яких була пов'язана з впливом ендогенних та екзогенних чинників різної природи на такий суб'єкт;

2) *динамічного підходу* – за якого поведінку варто розглядати як процес взаємодії суб'єкта з оточуючим його світом, результатом чого стає сукупність різних дій, вчинків такого суб'єкта, що реалізуються під впливом ендогенних та екзогенних чинників різної природи.

У першому випадку поведінка розглядається як вже сформований факт і може бути вичерпно описана за допомогою методів спостереження, вимірювання та порівняння. У цьому випадку суб'єкт характеризується загальними рисами, які були притаманні йому як окремій істоті у минулому, що привело до виникнення певних стійких трендів у діях такого суб'єкта. У другому випадку поведінка розглядається як певний процес, що триває у момент його опису і скоріше буде відбуватися у майбутньому при забезпеченні тих сталих умов, що існували раніше. У межах нашої статті поведінку пропонуємо розглядати, використовуючи динамічний підхід до її розгляду.

Таким чином, нами було досліджено сутність таких економічних категорій, як «депозит» та «поведінка», що дозволяє сформулювати авторську концепцію трактування депозитної поведінки: *депозитна поведінка – процес взаємодії суб'єкта з навколишнім середовищем з приводу розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів, якими він володіє, що передбачає передання цих коштів у тимчасово користування депозитній установі, яка має право приймати ці ресурси на зберігання, використовувати їх на власний розсуд на умовах поверненості, строковості, платності та своєчасності.*

Використовуючи наведене визначення, зауважимо, що депозитна поведінка суб'єкта починається не тоді, коли він прийшов до банку укласти депозитний договір, а тоді, коли він вирішив обдумати ідею передачі власних ресурсів банківській установі і починає реалізовувати значну кількість дій щодо вибору депозитної компанії, умов депозиту і т. ін.

Депозитні операції на сьогодні надаються всім основним економічним суб'єктам різними фінансовими установами, саме тому логічно припустити, що і моделі депозитної поведінки між ними будуть відрізнятися. Це обумовлює виокремлення окремих типів депозитної поведінки, що притаманна конкретним видам економічних суб'єктів: домогосподарствам, суб'єктам господарювання, державним органам влади. Зауважимо, що у межах всіх наведених суб'єктів рішення завжди приймається конкретною людиною або колективом осіб. Однак мотивація їх є різною, відмінними залишаються також і їхні цілі, які вони намагаються досягнути при прийнятті рішення про відкриття депозитного рахунку. Така ситуація обумовлена звичайно специфікою функціонування економічних суб'єктів у просторі економічної системи.

Розглянемо сутність категорії «домогосподарство». Така дефініція є класичною категорією, яка досить часто зустрічається у науковій літературі та активно використовується вченими-економістами. Здебільшого, якщо не поглиблюючись у дослідження природи домогосподарства як економічного об'єкта, цю категорію розуміють як окрему сім'ю, базову одиницю, елемент економічної системи. Тобто домогосподарство розглядається як фізична особа або сукупність фізичних осіб, що активно функціонують у загальній макроекономічній системі. Наприклад, В. О. Гнеушева зауважує, що домогосподарство є унікальним соціально-економічним утворенням, основою життєдіяльності будь-якого суспільства. У ньому концентруються всі аспекти людського життя: біологічні, соціальні, економічні; а особливо завжди було, є та залишається сім'я – засноване на шлюбі і кровному зв'язку об'єднання людей, пов'язаних спільністю побуту і взаєм-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

ною відповідальністю [7, с. 266–267]. Федоренко В.Г. зазначає, що під домашнім господарством мають на увазі економічний суб'єкт, який складається з одного або більшої кількості індивідів, що спільно здійснюють господарську діяльність і мають спільний бюджет [15, с. 159]. Домогосподарство – це господарюючий суб'єкт, мета діяльності якого – забезпечення своїм членам певного рівня добробуту через формування та використання загального бюджету для виконання своєї основної функції: виробництва, реалізації й збереження людського капіталу [23]. У межах цієї статті *домогосподарство буде розглядатися як сукупність індивідів, осіб, що разом складають єдиний економічний суб'єкт та реалізують спільну господарську діяльність і мають спільний бюджет.*

Таким чином, депозитна поведінка домогосподарства – *процес взаємодії навколишнього середовища з економічним суб'єктом, який являє собою сукупність індивідів, які реалізують спільну господарську діяльність і мають спільний бюджет, з приводу розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів, якими він володіє, що передбачає передання цих коштів у тимчасово користування депозитній установі, яка має право приймати ці ресурси на зберігання, використовувати їх на власний розсуд на умовах поверненості, строковості, платності та своєчасності.*

Висновок. Таким чином, у статті проаналізовано сутність депозитної поведінки домогосподарств, що було реалізовано за допомогою дослідження природи таких економічних категорій, як «депозит» та «поведінка». У підсумку через синтез зазначених категорій ідентифіковано зміст окресленої вище категорії і запропоновано депозитну поведінку домогосподарств розглядати таким чином: процес взаємодії навколишнього середовища з економічним суб'єктом, який являє собою сукупність індивідів, які реалізують спільну господарську діяльність і мають спільний бюджет, з приводу розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів, якими він володіє, що передбачає передання цих коштів у тимчасово користування депозитній установі, яка має право приймати ці ресурси на зберігання, використовувати їх на власний розсуд на умовах поверненості, строковості, платності та своєчасності. Наявність авторського підходу до вивчення окресленої категорії дозволяє у майбутніх наукових роботах поглибити її дослідження як окремого об'єкта пізнання з ідентифікацією особливостей формування та розвитку і визначенням факторів, що реалізують вплив на неї.

Список використаних джерел

1. Анисимов С. Ф. Мораль и поведение / С. Ф. Анисимов. – М. : Наука, 1985. – 285 с.
2. Банки и банковское дело / под ред. И. Т. Балабанова. – СПб. : Питер, 2003. – 256 с.
3. Блейхер В. М. Толковый словарь психиатрических терминов / В. М. Блейхер, И. В. Крук. – Воронеж : НПО «МОДЭК», 1995. – 397 с.
4. Бобнев М. И. Психологические механизмы регуляции социального поведения / М. И. Бобнев. – М. : Наука, 1979. – 335 с.
5. Веретко Е. Н. Отклоняющееся поведение как предмет психолого-педагогических исследований / Е. Н. Веретко // Вестник Тамбовского государственного технического университета. – 2008. – № 1, т. 1. – С. 217–220.
6. Виничук Н. В. Психология аномального поведения : учебное пособие / Н. В. Виничук. – Владивосток : ТИДОТ ДВГУ, 2004. – 198 с.
7. Гнеушева В. О. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин / В. О. Гнеушева // Наука та прогрес транспорту. – 2010. – № 34. – С. 266–269.
8. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 264 с.
9. *Господарський кодекс України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
10. Крылов К. Поведение / К. Крылов. – М. : Педагогический поиск, 1997. – 176 с.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

11. Лякішева А. В. Соціальна поведінка: сутність, типологічні та видові ознаки / А. В. Лякішева // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – № 2. – С. 23–26.
12. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева. – К. : Знання, 2007. – 796 с.
13. Облік та аудит у комерційних банках / А. М. Герасимович, Т. В. Кривов'яз, О. А. Мазур та ін. – Львів : Фенікс, 1999. – 512 с.
14. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
15. Політична економія : підручник / В. Г. Федоренко, О. М. Діденко, М. М. Руженський, О. Ф. Іткін. – К. : Алерта, 2008. – 487 с.
16. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами [Електронний ресурс] : затверджено Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 № 516. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.
17. Правила здійснення депозитних операцій для кредитних спілок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0211-12>.
18. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
19. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс] : Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
20. Тарасенко О. О. Теоретичні засади функціонування депозитного ринку та його вплив на розвиток інноваційно-інвестиційних процесів / О. О. Тарасенко, М. В. Дубина // Інноваційно-інвестиційні засади стійкого розвитку базових галузей національного господарства : колективна монографія / за заг. ред. В. П. Ільчука. – Чернігів : ЧНТУ, 2016. – С. 8–24.
21. Туркало Р. І. Банківська справа : навчальний посібник / Р. І. Туркало. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 314 с.
22. Уотсон Джон Б. Психология как наука о поведении / Уотсон Джон Б. – М. : ООО «Издательство АСТ-ЛТД», 1998. – 704 с.
23. Шибасєв Н. В. Структура економічної поведінки домогосподарств [Електронний ресурс] / Н. В. Шибасєв, Л. А. Батюк. – Режим доступу : http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/41.pdf.
24. Bergner Raymond M. What is behavior? And so what? / Raymond M. Bergner // *New Ideas in Psychology*. – 2011. – № 29. – Pp. 147–155.
25. Bicard Sara C. Defining behavior [Electronic resource] / Bicard Sara C., Bicard David F. – Access mode : <http://iris.peabody.vanderbilt.edu/wp-content/uploads/2013/05/ICS-015.pdf>.

References

1. Anisimov, S.F. (1985). *Moral i povedenie [Morality and behavior]*. Moscow: Nauka (in Russian).
2. Balabanov, I.T. (ed.) (2003). *Banki i bankovskoe delo [Banks and banking]*. Saint-Petersburg: Piter (in Russian).
3. Bleikher, V.M., Kruk, I.V. (1995). *Tolkovyi slovar psikhiatricheskikh terminov [Explanatory dictionary of psychiatric terms]*. Voronezh: NPO «МОДЭК» (in Russian).
4. Bobnev, M.I. (1979). *Psikhologicheskie mekhanizmy reguliatsii sotsialnogo povedeniia [Psychological mechanisms of regulation of social behavior]*. Moscow: Nauka (in Russian).
5. Veretko, E.N. (2008). Otkloniaushcheesia povedeniye kak predmet psikhologohopedahohyeheskykh yssledovanyi [Deviant behavior as a subject of psychological and pedagogical research]. *Vestnyk Tambovskoho hosudarstvennoho tekhnicheskoho unyversyteta – Bulletin of Tambov State Technical University*, no. 1, vol. 1, pp. 217–220 (in Russian).
6. Vynychuk, N.V. (2004). *Psikhologhia anomalnogo povedeniia [Psychology of abnormal behavior]*. Vladivostok: TYDOT DVHU (in Russian).
7. Hneusheva, V.O. (2010). Domohospodarstvo yak subiekt finansovykh vidnosyn [Household as a subject of financial relations]. *Nauka ta prohres transportu – Science and progress of transport*, no. 34, pp. 266–269 (in Ukrainian).

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

8. Honcharov, S.M., Kushnir, N.B. (2009). *Tlumachnyi slovnyk ekonomista [Dictionary of economics]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury (in Ukrainian).
9. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy [The Commercial Code of Ukraine]*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
10. Krylov, K. (1997). *Povedenye [Behavior]*. Moscow: Pedagogicheskii poisk (in Russian).
11. Liakisheva, A.V. (2012). Sotsialna povedinka: sutnist, typolohichni ta vydovi oznaky [Social behavior: essence, typological and species characteristics]. *Naukovi zapysky. Seriya «Psykhologo-pedahohichni nauky» – Proceedings. Series “Psychological and Pedagogical Sciences”*, no. 2, pp. 23–26 (in Ukrainian).
12. Mishchenko, V.I., Slavianska, N.H., Korenieva, O.H. (2007). *Bankivski operatsii [Banking operations]*. Kyiv: Znannia (in Ukrainian).
13. Herasymovych, A.M., Kryvoviaz, T.V., Mazur, O.A. et al. (1999). *Oblik ta audyt u komertsiiynykh bankakh [Accounting and auditing in commercial banks]*. Lviv: Feniks (in Ukrainian).
14. *Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
15. Fedorenko, V.H., Didenko, O.M., Ruzhenskyi, M.M., Itkin, O.F. (2008). *Politychna ekonomiiia [Political Economy]*. Kyiv: Alerta (in Ukrainian).
16. *Polozhennia pro poriadok zdiisnennia bankamy Ukrainy vkladnykh (depozytnykh) operatsii z yurydychnymy i fizychnymy osobamy: zatverdzheno Postanovoiu Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 03.12.2003 № 516 [On Approval of the Regulation on the Procedure for the Execution of Deposit (Depositary) Transactions with Legal Entities and Individuals by Ukrainian Banks: approved by the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 03.12.2003 No. 516]*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.
17. *Pravyla zdiisnennia depozytnykh operatsii dlia kredytnykh spilok [Rules for depositing operations for credit unions]*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0211-12>.
18. *Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2000 roku № 2121-III [On Banks and Banking: Law of Ukraine on 07.12.2000 № 2121-III]*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
19. *Pro systemu harantuvannia vkladiv fizychnykh osib: Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2012 roku № 4452-VI [On the System of Guaranteeing Natural Person Deposits: Law of Ukraine on 23.02.2012 № 4452-VI]*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
20. Tarasenko, O.O., Dubyna, M.V. (2016). *Teoretychni zasady funktsionuvannia depozytnoho rynku ta yoho vplyv na rozvytok innovatsiino-investytsiynykh protsesiv [Theoretical principles of the functioning of the deposit market and its influence on the development of innovation and investment processes]*. Ilchuk, V.P. (ed.). *Innovatsiino-investytsiini zasady stiikoho rozvytku bazovykh haluzei natsionalnoho hospodarstva [Innovative-investment fundamentals of sustainable development of basic branches of national economy]*. Chernihiv: ChNTU, pp. 8–24 (in Ukrainian).
21. Tyrkalo, R.I. (2001). *Bankivska sprava [Banking]*. Ternopil : Kart-blansh (in Ukrainian).
22. Uotson Dzhon B. (1998). *Psikhologiiia kak nauka o povedenii [Psychology as a science of behavior]*. Moscow: ООО «Izdatelstvo AST-LTD» (in Russian).
23. Shybaiev, N.V., Batiuk, L.A. *Struktura ekonomichnoi povedinky domohospodarstv [Structure of economic behavior of households]*. Retrieved from http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/41.pdf.
24. Bergner Raymond M. (2011). What is behavior? And so what? *New Ideas in Psychology*, № 29, pp. 147–155.
25. Bicard Sara C., Bicard David F. (2013). *Defining behavior*. Retrieved from <http://iris.peabody.vanderbilt.edu/wp-content/uploads/2013/05/ICS-015.pdf>.

Тарасенко Олена Олександрівна – аспірант, асистент кафедри фінансів і фінансово-економічної безпеки, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

Тарасенко Елена Александровна – аспірант, асистент кафедри фінансов і фінансово-економічної безпеки, Чернігівський національний технологічний університет (ул. Шевченко, 95, г. Чернігів, 14027, Україна).

Tarasenko Olena – PhD student, assistant of Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: avtarasenko88@gmail.com